

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.04.198>

JEL classification: G32, M21, M41
UDC: 657 (470+571)

Юлія МАНАЧИНСЬКА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент,

кафедра обліку і оподаткування,

Чернівецький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету, Україна

E-mail: yu_manachynska@ukr.net

ORCID ID: 0000-0001-9155-3417

ResearcherID: S-7080-2017

АКТУАРНИЙ БАЛАНС РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ В КОНТЕКСТІ ВІДНОВЛЕННЯ АГРОСЕКТОРУ ТА ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄС

АНОТАЦІЯ

Вступ. У статті досліджено особливості складання третьої форми актуарної фінансової звітності у контексті підвищення інвестиційної привабливості сільського господарства України та інтеграції до Європейського союзу. Вітчизняний агробізнес потребує всебічної підтримки, що є одним із пріоритетів держави в контексті реалізації «Стратегії виживання: агросектор 2022-2023» та включає безпеку й тривалі програми для відновлення даного сектору. Відбудова повоєнної економіки України потребує належного фінансування сільського господарства в контексті забезпечення продовольчої безпеки держави в цілому. Вагомим джерелом підвищення інвестиційної привабливості слугує актуарна фінансова звітність, яка крізь призму свого інформаційного наповнення здатна зацікавити реального та потенційного інвестора чи іншого постачальника капіталу. У зв'язку із цим фінансова звітність мета, склад, принципи складання, вимоги до визнання і розкриття її елементів якої визначені в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» потребує трансформації в актуарну, що відповідно потребує розробки окремого стандарту НП(С)БО 3 «Актуарна звітність» на загальнодержавному рівні у майбутньому. Окреслено особливості структури Актуарного звіту балансу грошових коштів, який розкриває інформацію про вільний грошовий потік та грошові потоки за операціями з позичальниками та акціонерами. Запропоновано авторську методику трансформації традиційного Звіту про рух грошових коштів, типова форма №3 в актуарний.

Мета статті – дослідити специфіку трансформації Звіту про рух грошових коштів, тип. Форма №3 в Актуарний баланс руху грошових коштів, тип. Форма №3-а на прикладі вітчизняного сільськогосподарського підприємства.

Метод (методологія). Включає загальнонаукові методи – елементи теорії логіки; методи теоретичного узагальнення та абстрактнологічний; методи порівняння та групування; метод класифікації.

Результати. В результаті проведеного дослідження отримано елементи наукової новизни, що полягають у наступному: запропоновано методику трансформації Звіту про рух грошових коштів, тип. Форма №3 в Актуарний баланс руху грошових коштів, тип. Форма №3-а на базі врахування зарубіжного досвіду; окреслено особливості дихотомії операційної та фінансової діяльності в Актуарному балансі руху грошових коштів; розмежовано потоки грошових коштів за операціями з позичальниками та акціонерами підприємства; виведено розрахункову величину вільного грошового потоку непрямим методом. Зазначене інформаційне наповнення дослідженої актуарної звітної форми підвищує зацікавленість зовнішнього інвестора у доцільності фінансових інвестицій для розвитку конкретного суб'єкта агросектору.

Отже, практична значущість проведеного дослідження полягає в розробці рекомендацій для забезпечення відновлення та всебічної підтримки агросектору України в умовах воєнного стану за рахунок активного впровадження на вітчизняних сільськогосподарських підприємствах актуарного обліку та звітності, що сприятиме об'єктивній оцінці економічної вартості агробізнесу при залученні зовнішніх інвестицій в розвиток, аналізу ліквідності, фінансового планування та бюджетування в контексті інтеграції до ЄС.

© Юлія Маначинська, 2022

Отримано: 25.10.2022 р.

Рекомендовано до друку: 27.12.2022 р.

Опубліковано: 30.12.2022 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Маначинська Ю. Актуарний баланс руху грошових коштів в контексті відновлення агросектору та інтеграції до ЄС. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32. № 4. С. 198-206. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.04.198>

Вступ

Відбудова повоєнної економіки України, відновлення ділової та бізнес активності бізнесу допомагає тримати економічний фронт і вітчизняні суб'єкти господарювання роблять для цього все можливе. Проте, довоєнні показники роботи бізнесу поки що залишаються недосяжними. Біля 70% власників підприємств очікують негативну динаміку свого бізнесу до кінця 2022 року. За таких умов про інвестиції підприємці навіть не говорять. Адже основне завдання бізнесу – це вистояти. Наша держава має потужні перспективи та цінний ресурсний потенціал. Цілком зрозуміло, що для залучення нових інвестицій потрібне завершення воєнних дій та зняття низки обмежень, які були введені на початку війни [1], проте на рівні окремого суб'єкта господарювання прихованим потенціалом зростання інвестиційної привабливості здатна слугувати відповідна підсистема обліку.

В контексті відновлення економіки України важливим є питання, звідки саме брати кошти на фінансування бізнесу та якою врешті буде сума збитків. За даними Міністерства економіки України загальна сума збитків інфраструктури в результаті війни сягає 103,9 млрд. дол. США (3 трлн. грн.) [2].

Через повномасштабне вторгнення агробізнес зазнав втрат на десятки мільярдів доларів. Тому його підтримка і порятунок – серед державних пріоритетів і відбуватиметься на кількох рівнях: безпека, першочергові кроки і тривалі програми, спрямовані на відновлення і подальший розвиток галузі. Про це йшлося на п'ятому Агрополітичному форумі «Агросектор 2022-2023: Стратегія виживання», організованому Всеукраїнською асоціацією громад, Всеукраїнським Конгресом Фермерів підтримки Програми USAID з аграрного і сільського розвитку – АГРО в рамках проекту «Згуртовані громади» [3;4]. Оскільки вітчизняні сільськогосподарські підприємства є пріоритетними у контексті забезпечення продовольчої безпеки України, то їх всіяка зовнішня фінансова підтримка стає запорукою успіху галузі. Зацікавити закордонного інвестора здатна

Зростання рівня інвестиційної привабливості агросектору України сприятиме впровадження у практику застосування

вітчизняними сільськогосподарськими підприємствами актуарного обліку та звітності, які призначені до застосування лише в міру необхідності, за рішенням керівництва та на вимогу потенційного закордонного інвестора чи іншого постачальника капіталу. Окрім того, актуарний облік та звітність не є додатковим «тягарем» для аграріїв України, оскільки цілковито та повністю базуються на обліково-інформаційному наповненні фінансового обліку та фінансової звітності. Кардинально іншими є лишень підходи до оцінки об'єктів актуарного обліку, потрібний запис та 3D-рахунки сили. Саме практичне впровадження актуарного обліку та звітності на вітчизняних аграрних підприємствах спонукає інвестора прийняти позитивне рішення про доцільність вкладання коштів в ту чи іншу аграрну компанію, оскільки крізь призму актуарної звітності здатен побачити перспективи зміни її економічної вартості.

Мета та завдання статті

Мета та завдання статті – дослідити специфіку трансформації Звіту про рух грошових коштів, тип. Форма № 3 в Актуарний баланс руху грошових коштів, тип. Форма №3-а на прикладі вітчизняного сільськогосподарського підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження

За даними Міністерства агрополітики та продовольства України [5] непрямі втрати у сільському господарстві через зменшення виробництва та здорожчання виробничих факторів перевищують 23,3 млрд. дол. США. Непрямі витрати враховують недоотриманий дохід аграріїв через менші обсяги. Недоотриманий врожай агрокультур оцінюються у 9,6 млрд. дол. Найбільш значуще зниження у прогнозованому врожаї 2022 року відзначається для виробництва пшениці (спад у 33% у порівнянні до базового сценарію), соняшнику (32%) і ячменю (31%), оскільки значна частина виробництва цих культур знаходиться безпосередньо у регіонах, що страждають від активних бойових дій [6].

Інтеграція України до Європейського Союзу – це сприятливий момент для агросектору, адже вона спрямована на продовження митних пільг при експорті сільськогосподарської

продукції [7]. Питання і ліцензування експорту врегульовано Постановою Кабміну «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2022 рік» від 29.12.2021 р. № 1424, в якій є додаткові позиції з нульовими квотами: жито, овес, гречка, сіль придатна для споживання людьми [8]. Окрім того, Верхован Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо безперебійного виробництва та постачання сільськогосподарської продукції під час воєнного стану № 2246 від 12 травня 2022 р. [9], який покликаний максимально спростити вимоги з боку держави для ведення сільського господарства в умовах воєнного стану та зменшення бюрократичного навантаження на аграрний бізнес. Зокрема Законом передбачається: спрощення процедури подання документів для державної реєстрації пестицидів і агрохімікатів з метою наближення законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Саме відновлення ділової та бізнес активності агросектору України допомагає тримати економічний фронт, і відповідно вітчизняні сільськогосподарські підприємства роблять для цього все можливе. Проте, довоєнні показники доволі складно досягти. В середньому 70% керівників підприємств очікують негативну динамку свого бізнесу до кінця 2022 року. Рівень ймовірності відновлення господарської діяльності суб'єктів коливається від 10 до 30%, найоптимістичніші прогнози озвучують частку 50%. За таких умов про інвестиції та потенційні чисті прибутки мова не йде, основний акцент йде на те, щоб вистояти [1].

Підвищити імідж інвестиційної привабливості вітчизняних аграріїв здатна актуарна облікова парадигма, яка створює необхідне обліково-інформаційне наповнення та зацікавлює інвестора чи іншого постачальника капіталу, оскільки відображає потенційну віддачу на вкладений капітал.

Вагомий внесок у дослідження питання актуарного обліку та актуарної звітності зробили такі відомі вітчизняні вчені, як: Ф. Ф. Бутинець [10], Л. Л. Горецька [10], В. І. Євдошак [11], М. В. Кужельний [13], С. А. Кузнєцова [12], О. Л. Лаговська [14],

С. О. Левицька [15], Я. В. Лебедзевич [15], О. О. Осадча [15], Т. М. Сльозко [16], І. Й. Яремко [17] та інші. Щодо зарубіжного теоретичного та практичного досвіду впровадження актуарного обліку, то особливої уваги заслуговують роботи Ж. Рішара [19], С. Г. Пенмана [29], вчені розкривають теоретико-методичні аспекти актуарного обліку, як важливого етапу в еволюції облікового вчення. Проте детально та всебічно в Україні методика трансформації Звіту про рух грошових коштів в Актуарний баланс руху грошових коштів із врахуванням національного законодавства взагалі не розглядалася, що і викликало необхідність у проведенні досліджень у даному напрямі.

Саме Актуарний баланс (Актуарний звіт про фінансовий стан (форма №1-а) та Актуарний звіт про фінансові результати (Актуарний звіт про сукупний дохід) (форма №2-а) містять всі відомості, які необхідні для розрахунку величини вільного грошового потоку непрямим методом та складання Актуарного балансу руху грошових коштів (форма №3-а). Авторська методика трансформації за офіційними даними фінансової звітності ПАТ «Агрофірми «Провесін» (м. Львів) з сайту Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку (АРІФРУ) / Stock market infrastructure development agency of Ukraine (SMIDA) наведена в табл. 1.

Актуарний баланс руху грошових коштів відіграє важливу роль для керівників вищих ланок управління при обчисленні створюваної економічної вартості, здатності підприємства генерувати грошові потоки у майбутньому та оцінці ліквідності та платоспроможності суб'єкта господарювання в цілому.

Узагальнення проведеної в табл. 1 трансформації у формі Актуарного балансу руху грошових коштів, тип. Форма №3-а представлено в табл. 2.

Представлена методика трансформації Звіту про рух грошових коштів ПАТ «Агрофірми «Провесін» (м. Львів), в Актуарний баланс руху грошових коштів є авторською розробкою та базується на зарубіжному досвіді побудови актуарних звітних форм, а також враховує особливості вітчизняного нормативного простору щодо узагальнення та традиційного представлення звітної інформації.

Таблиця 2. Трансформаційна таблиця Звіту про рух грошових коштів та актуарної звітності в Актуарний баланс руху грошових коштів на прикладі ПАТ «Агрофірми «Провесінь» (м. Львів), на 01.01.20XX р., тис грн.

№ з/п	Актуарний баланс руху грошових коштів, форма №3-а		ЗД-звіт про рух грошових коштів, актуарна звітність в 5D, назва статті, код рядка	Сума, тис грн.	
	Назва розділу	Назва статті, код рядка		За звітний період	За попередній період
1	2	3	4	5	6
1.	I. ОПЕРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ	Операційний прибуток (збиток) за рік (р. 7000)	Операційний прибуток (збиток), р.6100 (форма №2-а)	(5311)	(4091)
		Чисті операційні активи (ЧОА) Чисті операційні активи на початок року (р. 7010)	8. Усього за розділом III. Чисті операційні активи (на поч. року), р. 5055 (форма №1-а)	4048	3825
		Чисті операційні активи на кінець року (р. 7015)	9. Усього за розділом III. Чисті операційні активи, (на кін. року), р. 5055 (форма №1-а)	(4134)	(3918)
		Зміна чистих операційних активів за рік (р. 7020 = р. 7010 – р. 7015)	р. 5055 (на поч. року) - р.5055 (на кін. року), форма №1-а	8182	7743
		ВІЛЬНИЙ ГРОШОВИЙ ПОТІК (р. 7025 = р. 7000 + р. 7020)		2871	3652

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
2.	II. ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	Чистий фінансовий результат за рік (р. 7030)	Чистий рух коштів від фінансової діяльності, р. 3395, форма №3 (за прямим методом)	-474	-910
2.1	ОПЕРАЦІЇ ІЗ ПОЗИЧАЛЬНИКАМИ	Чисті фінансові зобов'язання (ЧФЗ) Чисті фінансові зобов'язання на початок року (р. 7040)	Усього за розділом III. р. 5230, (на поч. року), (форма №1-а)	(1291)	(1325)
		Чисті фінансові зобов'язання на кінець року (р. 7045)	Усього за розділом III. р. 5230, (на кін. року), (форма №1-а)	(1124)	(1220)
		Зміна чистих фінансових зобов'язань за рік р. 7050 = (р. 7040 – р. 7045)	р. 5230 (на поч. року) - р. 5230 (на кін. року), форма №1-а	(167)	(105)
		Грошовий потік за операціями із позичальниками р. 7060 = р. 7030 + р. 7050		(641)	(1015)
2.2	ОПЕРАЦІЇ З АКЦІОНЕРАМИ	Дивіденди за рік р. 7070	Дивіденди на одну просту акцію, р. 2650, форма №2 * скориговану середньорічну кількість простих акцій, р. 2605	-	-
		Зміна власного капіталу в результаті операцій по випуску власних акцій р. 7080	Усього за розділом IV. р. 5245, (на поч. року), (форма №1-а) – Усього за розділом IV. р. 5245, (на кін. року), (форма №1-а)	(223)	245
		Грошовий потік по операціям з акціонерами р. 7085 = р. 7070 + р. 7080		(223)	245
		ВІЛЬНИЙ ГРОШОВИЙ ПОТІК р. 7090		2007	2882

Джерело: складено автором за офіційними даними SMIDA [18].

Таблиця 2. Актуарний баланс руху грошових коштів ПАТ «Агрофірми «Провесін» (м. Львів), тис грн.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
ОПЕРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ			
Операційний прибуток за рік	7000	(5311)	(4091)
Чисті операційні активи			
Чисті операційні активи на початок року	7010	4048	3825
Чисті операційні активи на кінець року	7015	(4134)	(3918)
Зміна чистих операційних активів за рік	7020	8182	7743
ВІЛЬНИЙ ГРОШОВИЙ ПОТІК	7025	2871	3652
ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ			
ОПЕРАЦІЇ ІЗ ПОЗИЧАЛЬНИКАМИ			
Чистий фінансовий розхід за рік	7030	-474	-910
Чисті фінансові зобов'язання			
Чисті фінансові зобов'язання на початок року	7040	(1291)	(1325)
Чисті фінансові зобов'язання на кінець року	7045	(1124)	(1220)
Зміна чистих фінансових зобов'язань за рік	7050	(167)	(105)
ГРОШОВИЙ ПОТІК ЗА ОПЕРАЦІЯМИ ІЗ ПОЗИЧАЛЬНИКАМИ	7060	(641)	(1015)
ОПЕРАЦІЇ З АКЦІОНЕРАМИ			
Дивіденди за рік	7070	-	-
Зміна власного капіталу в результаті операцій по випуску власних акцій	7080	(223)	245
Грошовий потік по операціями з акціонерами	7085	(223)	245
ВІЛЬНИЙ ГРОШОВИЙ ПОТІК	7090	2007	2882

Джерело: складено автором за офіційними даними SMIDA [18].

З даних табл. 2 помітно, підготовлений таким чином Актуарний баланс руху грошових коштів (Форма №3-а) містить всі дані, які необхідні для розмежування грошових потоків від операційної та фінансової діяльності підприємства, тобто побудований із врахуванням дихотомічного розподілу. Зазначений розподіл забезпечує необхідною інформацією, як власників бізнесу, керівників вищих ланок управління, так і потенційних інвесторів. Таким чином вдається уникнути «агентських протиріч (конфліктів)» між вищезгаданими суб'єктами. Відповідно практичне впровадження актуарного обліку та звітності на вітчизняних сільськогосподарських підприємствах сприятиме залученню зовнішніх інвестицій для відновлення агросектору та пришвидшить інтеграцію до ЄС.

Висновки та перспективи подальших розвідок

У статті здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення завдання, яке полягає в обґрунтуванні доцільності впровадження у практику застосування на вітчизняних сільськогосподарських підприємствах актуарної звітності. Інформаційне наповнення останньої здатне зацікавити реального зарубіжного інвестора чи іншого постачальника капіталу, що сприятиме відбудові повоєнної економіки України, зокрема такої важливої складової продовольчої безпеки держави, як агросектор.

Україна має надзвичайні перспективи, потужні можливості та цінний ресурсний потенціал. Проте, для нових інвестицій необхідне завершення воєнних дій, адже ефективна робота бізнесу – це запорука стабільності економіки. Впровадження

розробленого підходу щодо методики трансформації традиційної фінансової звітності в актуарну, зокрема Звіт про рух грошових коштів в Актуарний баланс руху грошових

коштів створює сприятливе для підвищення інвестиційної привабливості та реалізації Стратегії виживання «Агросектор 2022-2023».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Головна задача – вистояти. Що турбує бізнес в Україні під час війни. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/glavnaya-zadacha-vystoyat-bespokoit-biznes-1655831867.html>.
2. Стратегія відновлення агросектору: п'ятий агрополітичний форум. URL: <https://communities.org.ua/novyny/strategiya-vidnovlennya-agrosetoru-pyatyj-agropolitychnyj-forum>.
3. Агрополітичний форум «Агросектор 2022-2023: Стратегія виживання». URL: <https://minagro.gov.ua/events/agropolitychnij-forum-agrosetor-2022-2023-strategiya-vizhivannya>.
4. Озвучено головну стратегію відновлення агросектору України. URL: <https://agronews.ua/news/strategiya-vidnovlennya-agrosetoru-pyatyj-agropolitychnyj-forum>.
5. Міністерство агрополітики та продовольства України. URL: <https://kse.ua/ua/kse-impact/center-for-food-and-land-use-research-c4flur>.
6. Гордійчук Д. Непрямі втрати агросектору від війни перевищують 20 млрд. дол. США. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/06/22/688428>.
7. Центр дослідження продовольства та землекористування (KSE Агроцентр). URL: <https://kse.ua/ua/kse-impact/center-for-food-and-land-use-research-c4flur>.
8. Онищенко В. Експорт сільськогосподарської продукції 2022 // Головбух. Червень 2022р. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7618-eksport-slskogospodarsko-produkts>.
9. Про внесення змін до деяких законів України щодо безперебійного виробництва та постачання сільськогосподарської продукції під час воєнного стану : Закон України від 12.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-20#Text>.
10. Бутинець Ф. Ф., Горецька Л. Л. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах : навч. посіб. Житомир : ПП «Рута». 2019. 544 с.
11. Євдошак В. І. Зарубіжний вплив на облікову модель України в умовах євроінтеграційних тенденцій // *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 10 (184). С. 371-379.
12. Кузнецова С. А. Перспектива бухгалтерського обліку: стратегічність, електронна комерція та соціальна спрямованість. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2014. № 1(16). С. 73–83.
13. Кужельний М. В., Левицька С. О. Організація обліку : навч. підручн. Рівне : НУВГП, 2010. 352 с.
14. Лаговська А. О. Актуарна концепція бухгалтерського обліку. URL: www.lac.lviv.ua/LCA_Oblic_Materialy_konf_25.04.2014.pdf.
15. Левицька С. О., Лебедзевич Я. В., Осадча О. О. Звітність підприємств : підручник. Острогоз : НУ «Острозька академія», 2012. 230 с.
16. Яремко І. Й. Концепції і парадигми бухгалтерського обліку як система наукових основ теорії. URL: <http://ena.lp.edu.ua>.
17. Сльозко Т. М. Бухгалтерський облік в умовах інституційних перетворень: теорія і практика : монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 304 с.
18. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АІФРУ) / Stock market infrastructure development agency of Ukraine (SMIDA) : офіційний веб-сайт.
19. Richard J. Comptabilites et pratiques comptables. 1996. Dalloz: Paris IX. P.160
20. Penman S. H. Financial Statement Analysis and Security Valuation. 3rd ed. New York : McGraw-Hill/ Irwin, 2007. 241 p.

REFERENCES

1. *The main task is to persevere. What worries business in Ukraine during the war.* Retrieved from: <https://www.rbc.ua/ukr/news/glavnaya-zadacha-vystoyat-bespokoit-biznes-1655831867.html>. [in Ukrainian].
2. *Strategy for the recovery of the agricultural sector: the fifth agropolitical forum.* Retrieved from: <https://communities.org.ua/novyny/strategiya-vidnovlennya-agrosetoru-pyatyj-agropolitychnyj-forum>. [in Ukrainian].

3. *Agricultural Policy Forum "Agricultural Sector 2022-2023: Survival Strategy"*. Retrieved from: <https://minagro.gov.ua/events/agropolitichnij-forum-agrosekto-2022-2023-strategiya-vizhivannya>. [in Ukrainian].
4. *The main strategy for the recovery of the agricultural sector of Ukraine was announced*. Retrieved from: <https://agronews.ua/news/strategiya-vidnovlennya-agrosekto-ru-pyatij-agropolitychnyj-forum>. [in Ukrainian].
5. Ministry of Agricultural Policy and Food of Ukraine. Retrieved from: <https://kse.ua/ua/kse-impact/center-for-food-and-land-use-research-c4flur>. [in Ukrainian].
6. Hordychuk, D. (2022). *Indirect losses of the agricultural sector from the war exceed 20 billion dollars*. USA. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/06/22/688428>. [in Ukrainian].
7. *Food and Land Use Research Center (KSE Agrocenter)*. Retrieved from: <https://kse.ua/ua/kse-impact/center-for-food-and-land-use-research-c4flur>. [in Ukrainian].
8. Onishchenko, V. (2022). Export of agricultural products *Golovbukh*. Retrieved from: <https://www.golovbukh.ua/article/7618-eksport-slskogospodarsko-produkts>. [in Ukrainian].
9. On making changes to some laws of Ukraine regarding uninterrupted production and supply of agricultural products during martial law: Law of Ukraine dated 12.05.2022. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-20#Text>. [in Ukrainian].
10. Butynets, F. F., and Goretska, L. L. (2019). *Accounting in foreign countries*. Zhytomyr: PE "Ruta". [in Ukrainian].
11. Yevdoshchak, V. I. (2016). Foreign influence on the accounting model of Ukraine in the context of European integration trends. *Current problems of the economy*, 10 (184), 371-379.
12. Kuznetsova, S. A. (2014). Perspective of accounting: strategicness, electronic commerce and social focus. *European vector of economic development*, 1(16), 73–83. [in Ukrainian].
13. Kuzhelnyi, M. V., and Levytska, S. O. (2010). Accounting organization: education. by hand Rivne: NUVHP. [in Ukrainian].
14. Lagovska, A. O. (2014). *Actuarial concept of accounting*. Retrieved from: www.lac.lviv.ua/LCA_Oblic_Materialy_konf_25.04.2014.pdf. [in Ukrainian].
15. Levytska, S. O., Lebedzevych, Y. V., Osadcha, O. O. (2012). Enterprise reporting. Ostrog: NU "Ostroz Academy" [in Ukrainian].
16. Yaremko, I. Y. (n.d.). *Concepts and paradigms of accounting as a system of scientific foundations of the theory*. Retrieved from: <http://ena.lp.edu.ua>. [in Ukrainian].
17. Slozko, T. M. (2013). *Accounting in the conditions of institutional transformations: theory and practice*. Kyiv: Center for Educational Literature. [in Ukrainian].
18. Stock market infrastructure development agency of Ukraine (SMIDA): official website. [in Ukrainian].
19. Richard, J. (1996). *Comptabletes et pratiques comptables*. Dalloz: Paris IX.
20. Penman, S. H. (2007). *Financial Statement Analysis and Security Valuation*. New York: McGraw-Hill/ Irwin.

Yulia Manachynska, PhD in Economics, Associate Professor, Lecturer, Department of Accounting and Taxation, Chernivtsi Institute of Trade and Economics of State University of Trade and Economics, Ukraine

ACTUARIAL BALANCE SHEET OF CASH FLOWS IN THE CONTEXT OF RESTORATION OF THE AGRICULTURAL SECTOR AND INTEGRATION TO THE EU

Abstract

Introduction. The article examines the peculiarities of drawing up the third form of actuarial financial reporting in the context of increasing the investment attractiveness of Ukraine's agriculture and integration into the European Union. Domestic agribusiness needs comprehensive support, which is one of the state's priorities in the context of the implementation of the "Survival Strategy: Agricultural Sector 2022-2023" and includes security and long-term programs for the recovery of this sector. Reconstruction of the post-war economy of Ukraine requires adequate financing of agriculture in the context of ensuring food security of the country as a whole. An important source of increasing investment attractiveness is actuarial financial reporting, which, through the prism of its information content, is able to interest real and potential investors or other providers of capital. In this regard, financial reporting, the purpose, composition, principles of compilation, requirements for recognition and disclosure of its elements, which are defined in NP(S)BO 1 "General requirements for financial reporting", needs to be transformed into an actuarial one, which accordingly requires the development of a separate standard of NP (C)BO 3 "Actuarial reporting" at the national level in the future. Features of the structure of the actuarial cash balance report are outlined, which discloses information about free cash flow and cash flows from transactions with borrowers and shareholders. The author's method of transformation of the traditional cash flow report, typical form No. 3, into an actuarial one is proposed. The purpose of the article is to investigate the specifics of the transformation of the Cash Flow Report, type Form No. 3 in Actuarial cash flow balance, type Form No. 3-a on the example of a domestic agricultural enterprise.

Method (methodology). Includes general scientific methods - elements of the theory of logic; methods of theoretical generalization and abstract science; methods of comparison and grouping; classification method.

The results. As a result of the conducted research, elements of scientific novelty were obtained, which are as follows: a method of transformation of the Report on the movement of cash funds, type, was proposed. Form No. 3 in Actuarial cash flow balance, type Form No. 3-a on the basis of taking into account foreign experience; the peculiarities of the dichotomy of operational and financial activities in the actuarial balance of cash flows are outlined; cash flows for operations with borrowers and shareholders of the enterprise are delimited; the calculated amount of free cash flow was derived using the indirect method. The specified information content of the researched actuarial reporting form increases the interest of the external investor in the expediency of financial investments for the development of a specific subject of the agricultural sector.

Therefore, the practical significance of the conducted research lies in the development of recommendations to ensure the recovery and comprehensive support of the agricultural sector of Ukraine in the conditions of martial law due to the active implementation of actuarial accounting and reporting at domestic agricultural enterprises, which will contribute to an objective assessment of the economic value of agribusiness when attracting external investments in development, liquidity analysis, financial planning and budgeting in the context of EU integration.

Keywords: money; balance; actuarial accounting; actuarial reporting; operational activity; financial activity; free cash flow; investment.

Cite as: Manachynska, Y. (2022). Actuarial balance sheet of cash flows in the context of restoration of the agricultural sector and integration to the EU. *Economic analysis*, 32 (4), 198-206. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.04.198>